

25 МАРТ - СВЕТОВЕН ДЕН
НА СОЦИАЛНАТА ПОМОЩ

Кураж

Списание за социални права и интеграция • Година XXVIII • Брой 3 • март • 2019 г. • Цена 0.50 лв

ОЩЕ Е ЗИМА,,,

НО УЖЕ ПРОЛЕТА!

Акцент

3

ПОКАЗВАМЕ С ДЕЛА,
ЧЕ РАВНИ СМЕ НА ДРУГИТЕ В СВЕТА

4 - 7

ДОБРИТЕ ВЕСТИ ИДВАТ С КУРАЖ

8 - 13

Дописки от Самоков, Габрово, Долна баня, Разград,
Елхово, Гоце Делчев, Първомай, Кубрат

СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

14 - 19

Партньорски инициативи

20 - 23

Документи

24 - 27

АРТ СЕДЯНКА

28 - 38

Кръстословица

39

ТРЕТИ МАРТ

ТРЕТИ МАРТ! ПРЕСЛАВЕН ДЕН!
ПРАЗНИК СЪП НА СВОБОДАТА!
НЕКА ПОГЛЕДИ СВЕДЕМ
И ЦЕЛУНЕМ ЗНАМЕНАТА.

СТАРИ БОЙНИ ЗНАМЕНА
НА ХАЙДУШКИТЕ ДРУЖИНИ
ВОДИЛИ СА НЕ ЕДНА
БИТКА В РОБСКИТЕ ГОДИНИ.

ДНЕС, СТАИЛИ ОГНЕН ДЪХ,
ПЪТ ПОЕМАТ ЗНАМЕНАТА
КЪМ НАЙ-БЪЛГАРСКИЯ ВРЪХ,
ШИПКА - ВРЪХ НА СВОБОДАТА!

Ангелина ЖЕКОВА

АНАЛИЗ НА РЕФОРМИТЕ В ТЕЛК, ПОСЛЕДСТВИЯ И НОВИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

На 12.02.2019 г. се проведе среща на министъра на здравеопазването и експерти на ведомството с Омбудсмана на Република България, с Национално представителните организации на и за хора с увреждания, с представители на Националните граждански инициативи «Системата ни убива Всички» и «Системата ни убива», представител на Световната здравна организация (СЗО) за България. Целта на дискусията бе да бъде представен 6-месечен анализ на резултатите от реформата в ТЕЛК.

В конструктивен диалог бяха разгледани анализите на участниците в дискусията, базиращи се на предоставената информация от министерството на здравеопазването, за лицата, преминали през системата на ТЕЛК след старта на реформата - през периода 3.08-18.12.2018 г. Заинтересованите страни разгледаха различни предложения за спешни промени в Наредбата за медицинска експертиза. Постигнато бе съгласие участниците в срещата да представят становище в близките дни по предложението на национално представителните организации на и за хора с увреждания за изменение на Методиката за прилагане на отправните точки за оценка на трайно намалена работоспособност (вида и степента на увреждане) в проценти към Наредбата за медицинска експертиза. Предложението от Съюза на инвалидите в България за промяната във формулата за ТЕЛК стана общо предложение на всички национално представителни организации на и за хора с увреждания като най-разумно.

А предложението е: границата за сумиране на заболявания да падне на 50% трайно намалена работоспособност и заболяванията да се сумират по старата формула. В момента се изчисляват проценти само при хора с увреждания над 80% намалена работоспособност.

Идеята е при няколко увреждания, две и повече с 50% и над 50% ТНР(трайно намалена работоспособност), да се дава най-висок процент, съответстващ на най-тежкото увреждане. Също така към него да се прибавят 20% от сбора на всички останали увреждания.

Другото важно предложение е, когато водещото заболяване с 50 и над 50% ТНР е довело до други увреждания, които са с причинно-следствена връзка, да се вземе най-високият процент и към него да се прибавят 10% от сбора на всички останали увреждания.

Следва на стр. 14

ОПИТ, АМБИЦИИ, ПЕРСПЕКТИВИ 30 ГОДИНИ СИБ

На заседание на УС на РО на СИБ „Св. София” бяха обсъдени идеите за отбелязване на 30-годишния юбилей на Съюза на инвалидите в България.

Съвсем оправдано председателката Светла Николова заяви, че много от идеите са свързани и с традициите в регионалната организация. Например честването на Еньовден – тогава може да се проведе и художествен фестивал, посветен на юбилея. Естествено съставите на столичната организация ще участват и в традиционния Републикански фестивал в Перник, кв. Църква. Ще се инициират и спортни състезания съвместно с Параолимпийската асоциация. А към Столична община ще се отправят искания за редовен и надежден транспорт за хората с увреждания до Национален парк Витоша, където бяха оборудвани спортни площадки за хора с увреждания с активното съдействие на РО на СИБ „Св. София”. Разбира се ще се инициира работна среща с представители на местната и централната власт и други организации от столицата, помагачи на СИБ, с разширено участие на членове на УС на СИБ на регионално и общинско равнище.

На нея трябва да се даде оценка за изпълнението на една от основните задачи на структурите на СИБ – да бъдат коректив

и партньор на местната власт, но и да се изнесат случаите за открито пренебрежение към тях и намеса в организационната им дейност.

Разбира се, ще има и дружествени прояви. Председателите ще предложат свои членове, които заслужават да се разкаже за тях в списанието и за тяхното награждаване.

През тази година една от структурите на регионалната столична организации – РО на СИБ „Приятел” с председател Стоянка Петрова - ще отбележат и своята 10-годишнина с инициативи, станали вече традиция.

На това заседание се обсъдиха още идеи, но нека да не откриваме всичко, за да има и приятни изненади.

С. СЛОКОЩИЦА**Виолета АТАНАСОВА**

Редовното си годишно отчетно събрание проведе Клубът на СИБ към Основната организация в кюстендилското с. Слокощица. Председателят на структурата Димитър Герасимов направи обзор на клубната дейност през изминалата година, като отдели специално внимание на инициативите за разнообразяване на живота на членовете на клуба в чест и на 30-годишнината на СИБ. Част от хората с увреждания в Слокощица, които членуват в Съюза на инвалидите в България, са над 80-годишни и за тях посещенията в клуба и включването в неговите мероприятия са една от малкото възможности за социални контакти.

Гости на събраниято бяха Валентина Симеонова – председател на УС на РО на СИБ Кюстендил, Виолета Атанасова – член на УС на структурата и Страхил Данчев – ръководител на патриотичния клуб „Вяра, Надежда и Любав“. Председателката В. Симеонова

пожела на всички по-голяма инициативност и съпричастност към клубния живот, като припомни, че членството в СИБ дава възможност не само за интересни пътувания и организиране на съвместни празнични събития, но и осигурява редица привилегии и придобивки за хората с увреждания – безплатни консултации за правата на хората с увреждания, безплатен вход в музеите и галериите, безплатна почивка за рехабилитация в национални курорти и възстановителни заведения и още редица други.

В село Слокощица има два клуба на пенсионера, които нямат съвместни инициативи и това води до своеобразно разделение на възрастните хора в селото. Проблем е и съвместното използване на предоставеното от Община Кюстендил помещение за Клуб на СИБ с единия от пенсионерските клубове, което също води до различни прояви на противопоставяне - отделни ръководства, отделни членове, при положение, че по-голямата част от хората са едновременно и пенсионери, и хора с увреждания. А парадоксалното дублиране на структурите нерядко създава напрежение, нездрави амбиции и води до нелепото оформяне на лагери, при положение, че проблемите и на едните, и на други-

30 ГОДИНИ СИБ

те са едни и същи, както и пътищата за решаването им. На годишното отчетно събрание този въпрос бе поставен от самите членове на Клуба на СИБ, които настояват да се намери разумен изход от тази, създаваща ненужно напрежение и противопоставяща хората едни на други ситуация. Те настояват да бъдат поканени на среща кметът на с. Слокощица Румен Калфин и ръководствата на трите клуба, за да се намери решение в общ интерес на хората в селото.

По-младите жени от клуба бяха приготвили за събранието традиционните баници и погачи, а на хорото след официалната част се хванаха и най-възрастните. Всички присъстващи благодариха на председателя Димитър Герасимов за неговата всеотдайна работа, за грижовното му отношение към членовете на Клуба на СИБ и си пожелаха предстоящите инициативи да бъдат още по-плотняващи и да дават радост и надежда на всеки.

Един по един, всички клубове на СИБ в Кюстендилска област провеждат своите годишни отчетни събрания, като навсякъде се стараят, освен да направят равностметка за отчетния период, с различни оригинални идеи да създадат и празнична атмосфера на събитието. ■

САПАРЕВА БАНЯ

Собственик на ресторант подари на всички членове на Съюза на инвалидите в Сапарева баня празничен обяд

Два юбилея, Осми март и Сирни заговезни отпразнува на редовното си годишно отчетно събрание Основната организация на Съюза на инвалидите в България в гр. Сапарева баня, която отбелязва хубавата си тийнейджърска възраст – 15 години. Този юбилей съвпадна с 30-годишнината на СИБ. Дългогодишната председателка на организацията Елина Динева, която е в ръководството ѝ още от самото начало, представи в обстоен доклад разнообразната дейност на структурата през отчетната година. Тя получи специална благодарност от присъстващите на събранието за своята всеотдайност и за уменията си да сплотява в хубав колектив 109-тимата членове на сапаревобанската организация, в която членуват и хора с увреждания от Ресилово, Гюргево и Овчарци. ►

- Поздравления за дългогодишната си организационна активност получиха и ветераните от ръководството - София Кирова, която е първият председател на организацията, и Любен Ангелов, както и всички други, които са били най-активни членове на организацията от създаването

й до днес. Всички те получиха малки подаръци в знак на уважение и благодарност.

Празничното събитие бе изпълнено с много изненади. Без предварително да е предупредил, придружен от две млади служителки в общинската администрация, кметът на гр. Сапарева баня Калин Гелев пристигна на събранието с цветя и подаръци за всяка от дамите по случай Осми март. Разкошната празнична украса, както и обядът за всички членове на СИБ в сапаревобанския район, бе подарък от собственика на ресторант „Седемте езера“, който бе домакин

на събитието. На по-възрастните и лежачо болните обядът бе отнесен по домовете им.

Изненада поднесе с появяването си и Валентина Чикова – началник на Политическия кабинет на социалното министерство. Тя е от сапаревобанския квартал Гюргево и нейното присъствие на празника като земляк донесе приятни емоции за всички.

Гост на отчетното събрание, съчетано с празничните поводи, беше и Валентина Симеонова -председател на Регионалната организация на СИБ. Тъй като събитието се проведе в първия ден на Седмичата на прошките, всички си поискаха и дадоха взаимно прошка, като си пожелаха всеки да носи доброто в сърцето си, да има здраве и сили да се справя с предизвикателството да бъде човек с увреждания и да чувства по-осезаемо подкрепата от страна на държавата.

САМОКОВ

От началото на 2019 г. беше приет нов закон за хората с увреждания. Въпреки многото публикации в медиите, доста от промените в закона не успяха да достигнат до хората с увреждания. Много питання се появиха и сред членовете на съюза на инвалидите в град Самоков. По тази причина УС на организацията на СИБ се обърна с молба към директора на Агенция за социално подпомагане в Самоков г-н Иван Карагеоргиев за необходимата консултация. Срещата откри председателката на организацията София Сотирова. Г-н Карагеоргиев запозна хората с основните положения на новия закон, след което предостави думата на г-жа Десислава Симидчиева, специалист по проблемите на хората с увреждания. Тя посочи детайлно новите моменти в закона, като

наблегна на най-важните от тях. След това започнаха въпросите. Гостите изчерпателно отговаряха на всички.

Г-жа Сотирова благодари сърдечно на гостите за тази полезна среща. ■

Кристина КУЛЕВА

ГАБРОВО

Клубът на СИБ поднесе лично мартенички за всеки потребител от "Дома за възрастни хора с физически увреждания в града". Ползвателите на услугата ни посрещнаха топло, лицата грееха, когато Баба Марта лично даде мартеничка на всеки един! Организаторките на клуба Христина Димитрова и Милена Петкова ръчно месец преди празника изплетоха и опаковаха мартеничките. Лалка Колева - Баба Марта (член на Клуб на СИБ), както и студенти от четвърти курс по Социални дейности в Технически университет - Габрово направиха 1-ви март истински празник за хората в неравностойно положение. Срещата продължи с почерпка и пожелания за здраве и щастие! ■

ДОЛНА БАНЯ**Любомир КУЗЕВ**

146 годишнината от гибелта на Апостола на Свободата Васил Левски бе традиционно тържествено отбелязана в Долна баня. Паметен

кът за Васил Левски посрещна жените от дневната седянка на пенсионерския клуб "Надежда" с председател Атанаска Лазарова, която естествено бе посветена на годишнината от обесването на Апостола, а за неговия живот и дело припомни ръководителката на седянката Анелия Иванова - главен учител по български език и литература в Средното училище "Неофит Рилски". Рецитал по стихове за Васил Левски изнесоха учениците от шести "а" клас на долнобанската гимназия с класен ръководител Благовеста Герасимова.

По традиция долнобанци се поклониха пред паметната плоча, поставена на сградата на Потребителна кооперация "Напредък", където навремето е била Зарковата кръчма и в която е идвал по революционни дела Васил Левски.

Цвета в знак на признателност поднесоха и представители на пенсионерския клуб "Надежда" и на Сдружението на хората с увреждания "Венетица.

В клуба на Сдружението бе подреден паметникът, а за живота и делото на присъстващите припомни председателката инж. Светла Стоименова. Албена Велчева припомни моменти от незабравими разкази на Иван Вазов за Васил Левски.

За рождението на своя внук Димитър почерпи бабата Валентина Лечева, а за своя 65-ти рожден ден почерпи дългогодишната председателка на долнобанската организация на хората с увреждания Стоянка Стринка или както долнобанци си я знаят Таня. Тя получи красив букет цветя и подарък от името на долнобанските инвалиди. ■

ТРАДИЦИОННИ ПРАЗНИЦИ

Трифон Зарезан е един от най-обичаните и почитани народни празници. Денят на лозаря има древни езически корени от времето, когато по българските земи са живеели траките, а пролетните тържества в чест на бог Дионисий се отбелязвали с особено голяма пищност.

РАЗГРАД

Елена ЕНЕВА

На 14 февруари се събраха в любимия си клуб любителите на виното и българските традиции членовете от Общинската организация на СИБ - Разград. Инициатор и организатор на събитието беше председателката на организацията - Иванка Петкова.

Ритуално зарязване беше извършено на лозите в двора на клуба. Лозите и трапезата бяха поляти обилно с червено вино и много

лобов, за здраве и берекет. Последва богата почерка и богат песенен репертоар. «Хайде, нека е берекет! Да прелива през праговете!» ■

Любомир КУЗЕВ

ДОЛНА БАНЯ

По традиция членовете на Сдружението на хората с увреждания "Венетица" в Долна баня с председател инж. Светла Стоименова отбелязаха трите празника - Трифон Зарезан, Денят на влюбените и Успението на свети Кирил Славянобългарски. За празниците, за традициите и за местните обичаи припомни председателката инж. Светла Стоименова, след което всички присъстващи в клуба получиха празнични послания от ръководството на Сдружението и от Лиляна Иванчева. Именно тя - долнобанската поетеса - поздрави присъстващите на празничната трапеза със свои стихове. Специални гости в празничния ден бяха технолозите от местния Винпром в града Райна Деянова и Маргарита Лазарова, които ▶

бяха в комисията по дегустацията на предложените 13-те вида вина и след като вкусиха от тях си дадоха тежката дума. Лиляна Спасова спечели първото място при червените вина, следвана от Мария Къосева и Славчо

Кераджийски. Специалната награда при розетата получи Веска Фърчова. Със специални грамоти за майстори на домашно вино през миналата година бяха отличени още Йорданка Колева, Василка Стоичкова, Светла Торошанова, Мария Спиридонова, Йорданка Джамбазова, Ангел Къосев и Елена Кошева. Всички се почерпиха с чаша вино, вкусиха от мезетата на празничната трапеза, след което си попяха любими песни - разриба се - за виното и любовта, след което се хванаха и на хоро. Всеки на празника в клуба на инвалида получи по една бутилка вино подарък от Винпром - Долна баня с пожелание за здраве и дълголетие. ■

Георги ПОПОВ

ЕЛХОВО

На тържеството за Трифон Зарезан в Елхово имаше богата музикална програма. Поканени бяха от читалището Георги Георгиев и Тодор Ангелов, те веселиха членовете на клуба с народни песни и хора. Програмата продължи с интересни вицове, свързани с празника. С почерпка и дегустация за най-добро вино спечели Димо Цвятков.

ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ

За пореден път в с. Делчево, община Гоце Делчев, се проведе традиционния празник Трифон Зарезан, който озари селото с пъстрите носии на самодейните състави от Неврокопско. На празника участвахме и ние самодейците от ОО на СИБ „Всички заедно“, гр. Гоце Делчев.

Празникът започна със зарязване на лозите, където присъстваха Вицепрезидентът на Република България г-жа Илияна Йотова, депутати, Кмета на общината г-н Владимир Москов. След зарязването под ритъма на пирински песни на мегдана на селото се като пъстра дъга и голямо кръшно хоро. Надалече се носеше ароматът на пригответените вкусни домашни ястия и цвърчащите месни деликатеси на скарата.

Настроените се повдигаше и с руйното бяло и червено вино, което се лееше щедро.

Ако искате да се насладите и вие на всичко това, заповядайте на следващия празник в с. Делчево на Еньов ден. ■

ПЪРВОМАЙ

По традиция и тази година членовете на Общинската организация на СИБ в гр. Първомай и дружествата от селата Градина, Драгойново и Дълбок извор се събраха, за да отбележат деня на Трифон Зарезан. Поканени бяха и колегите от Общинска организация на СИБ от гр. Сопот с председател г-жа Иванка Врачева и Председателят на Об-

Смиляна ЗАПРЯНОВА

щинска организация на СИБ от гр. Пловдив – г-жа Анахид Харутюнян.

Първият пролетен празник – на лозарите и винарите – събра хората в пенсионерския клуб в кв. „Дебър“. Организаторът г-н Славчо Христов – отговорник за клубната дейност бе извършил перфектна подготовка – богато подредени трапези и присъствие на ►

оркестър „Първомай“ със солистки Мариана Тенева и Жанет Карааргирова, които през цялото време поддържаха настроението.

Гости на празненството бяха кметът на Община Първомай г-н Ангел Папазов и зам. кмета Николай Митков. С пожеланията си за здраве и дълголетие към присъстващите кметът напомни, че празникът е част от традиционното винопроизводство и българския православен календар, който от XX в. насам честваме.

Поздравления към председателя на Общинската организация – г-жа Златка Кирева и г-н Славчо Христов от името на УС на РО на СИБ отправи и г-жа Запрянова, като категорично подчерта, че българските обичаи трябва да се спазват и да се предават на идните поколения.

С веселие и народни хора премина денят. Спазено бе и поверието, че колкото по-пищен и шумен е празникът, толкова по-здроаво ще е гроздето, колкото повече вино се лее на него – толкова по-сочно и изобилно ще е то. ■

Светломир КИРОВ

КУБРАТ

Самодейците от вокалната група към клуба на СИБ „Здравец“ в Кубрат с ръководител Гинка Денчева отбелязаха Деня на самодееца и Баба Марта. Жените бяха поздравени от председателя на Общинската и Ре-

гионалната организация на СИБ Радослав Няголов. Всички бяха закичени с мартеници, набелязаха си и в какви прояви ще участват през тази година. Почерпиха се със сладки, кафе и безалкохолни напитки. ■

АНАЛИЗ НА РЕФОРМИТЕ В ТЕЛК...

Продължение от стр. 3.

Също така Министърът на здравеопазването се ангажира в срок до два месеца от датата на срещата да бъде извършен допълнителен анализ на приложение №1 – "ОТПРАВНИ ТОЧКИ ЗА ОЦЕНКА НА ТРАЙНО НАМАЛЕНАТА РАБОТОСПОСОБНОСТ И НА ВИДА И СТЕПЕНТА НА УВРЕЖДАНЕ В ПРОЦЕНТИ" към чл.63, ал.1 от Наредбата за медицинска експертиза. На база на резултатите ще бъдат извършени необходимите изменения и допълнения на нормативния акт, с цел постигане на по-висока справедливост при оценката на здравния статус на лицата с увреждания.

На срещата бе решено в кратки срокове да започне широко експертно и обществено обсъждане и подготовка за прилагане в България на Международната класификация за функционирането на човека, уврежданията и здравето (ICF) на Световната здравна организация.

II. На 14.02.2019 г. по настояване на национално представителните организации на и за хора с увреждания се проведе спешна среща с министъра на труда и социалната политика Бисер Петков. На срещата присъства и Лазар Лазаров-заместник министър на труда и социалната политика.

Представляващите национално представителните

организации на и за хора с увреждания изразиха позиция, че прилагането на Закона за хората с увреждания от 1.01.2019 г. показва значими дефекти, които се изразяват в следното:

1. Въведеният в чл 21 ал.4 нов принцип за подаване на документите за изготвяне на индивидуална оценка по настоящ адрес, лиши от правото на финансова подкрепа много български граждани с трайни увреждания, живеещи в чужбина.

2. Чл.70, т.4 „Право на месечна финансова подкрепа по чл. 69, т. 1 имат хората с трайни увреждания над 18-годишна възраст, както следва: над 90 на сто степен на увреждане с определена

- чужда помощ, които получават пенсия за инвалидност поради общо заболяване или поради трудова злополука или професионална болест – в размер 30 на сто от линията на бедност”- това нарушава принципа на равнопоставеност на лицата с определена една и съща степен на увреждане – 90% с чужда помощ, тъй като в него е пропусната групата на лицата, получаващи пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Чрез своята позиция на срещата Национално представителните организации на и за хора с увреждания алармираха за нарушаването на правата на десетки хиляди граждани с трайни увреждания. Затова те предложиха:

1. Да бъде спряно приемането на второ четене на Закона за социалните услуги;

2. Спешно да бъдат направени разчети за финансовите средства, необходими за отстраняване на допуснатите слабости на Закона за хората с увреждания;

3. Да бъде организирана среща с Министър-председателя, на която да бъде информиран за възникналите проблеми;

4. Да бъдат внесени необходимите предложения в Народното събрание за промени в Закона за хората с увреждания чрез Закона за социалните услуги, тъй като в последния са предвидени и други промени.

Министърът на труда и социалната политика изложи аргументи в подкрепа на действащия Закон за хората с увреждания и пое ангажимента да представи писмен отговор, с който ще запознаем нашите членове, обществеността и медиите.

III. На пресконференция, проведена на 18 февруари т.г., национално представителните организации на и за хора с увреждания изразиха безпокойство по повод действието на новата наредба за ТЕЛК въз основа на предоставените данни от МЗ. След анализирането на информация за преосвидетелстваните лица през 6-месечния период от национално представителните организации се установи, че се получава една доста притеснителна картина, далеч от тази, която се артикулира в медиите.

Броят на ТЕЛК-овите решения, издадени на лица над 16-годишна възраст, са над 35 000, като 66,3% от хората запазват степента си на увреждане, при 14,5% преминава в по-висока степен на увреждане, а 19,2% са загубили правата си.

По отношение на лицата под 16-годишна възраст бе оповестено, че издадените ТЕЛК-ови решения са над 3500, като 65,1% от хората са запазили степента на увреждане, а 15% - са загубили правата си.

Изложени бяха предоставените на МЗ предложения от национално представителните организации, относно промени в Наредбата за медицинска експертиза и позицията, относно пропуски в действащия Закон за хората с увреждания. ■

В БУРГАС ЩЕ БЪДАТ РАЗКРИТИ ПЕТ НОВИ СОЦИАЛНИ УСЛУГИ

В община Бургас ще бъдат разкрити 5 нови социални услуги, които ще обслужват деца в риск или с нужда от специализирана помощ. Това съобщи в Бургас заместник-министърът на труда и социалната политика Зорница Русинова. Предстои изграждането на Център за обществена подкрепа, Дневен център за подкрепа на деца с увреждания, Дневен център за деца с тежки множествени увреждания, Преходно и Наблюдавано жилище. В момента в Бургас функционира Дом за медико-социални грижи за деца с капацитет около 100 деца. Те ще бъдат изведени и настанени поетапно в новите услуги.

„Затварянето на домовете не означава, че децата ще останат без грижа. Целта на правителството е, мобилизирайки европейски средства от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ и Оперативна програма „Региони в растеж“, да създадем изцяло нови модерни интегрирани услуги, които да осигурят необходимата подкрепа“, заяви зам.-министър Русинова.

Тя уточни, че част от услугите в здравеопазването ще бъдат запазени до голяма степен, но с децата и с родителите им трябва да работят социални работници. Зам.-министърът припомни, че през 2009 г., при старта на деинституционализацията на грижите за деца, в домовете са били настанени над 7000 деца. Десет години по-късно около 4000 от тези деца са в приемни семейства или в Центрове за настаняване от семеен тип.

„Децата нямат вина, че са останали без родители. Те трябва да получат подкрепа не само от държавата, общините и неправителствените организации, но и на цялото общество“, подчерта Русинова. Тя припомни, че основната цел на кампанията „Мисията е възможна“, която стартира през октомври 2018 г., е именно да се опита да промени негативното обществено мнение към децата от социалните услуги.

Зам.-министър Зорница Русинова и кметът на Община Бургас Димитър Николов посетиха Център за деца и юноши с увреждания, където се срещна с майки на деца с увреждания. Майките са част от сдружение „Равен старт 2009“. В центъра се полагат грижи за 30 деца с увреждания, 10 от които са с тежки увреждания. По време на срещата бяха обсъдени различните възможности за кандидатстване по процедури на ОПРЧР, трудностите при откриването на специалисти, които да

- работят в Центъра, развитието на новата услуга „Заместващата грижа“.
- „Темата за хората с увреждания беше особено чувствителна миналата година. Всички ние като политици и местна власт дължим много на хората с увреждания“, обърна се към майките зам.-министър Зорница Русинова. Според нея едно от големите предизвикателства е да се борим със стигматизацията в обществото към хората с увреждания. Тя увери, че има гъвкави възможности за развиване на мобилни услуги и комбиниране на дейности.*

Преди срещата зам.-министър Русинова и кметът на Бургас Димитър Николова откриха Информационен ден по процедурата „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 2“. Русинова уточни, че се очаква тази интегрирана здравно-социална услуга да обхване над 17 000 души на територията на цялата страна. Кметът Димитър Николов допълни, че възрастните и хората с увреждания в Област Бургас, които ще бъдат обхванати от „Патронажната грижа“, се очаква да са около 800 души. ■

МОДЕРЕН ДОМ ЗА СТАРИ ХОРА И ДОСТЪПНИ УСЛУГИ ЗАЛАГАТ В БЮДЖЕТА НА ПЕЩЕРА

Нена БИВОЛАРСКА

В бюджета на община Пещера са предвидени са средства за проект за изграждане на нулевоенергиен дом за възрастни хора с клас А на енергопотребление, използващ аеротермална и фотоволтанична инсталация. За изграждането на този дом общината ще кандидатства пред Норвежката програма.

Община Пещера продължава да работи и за по-достъпна администрация. По предложение на кмета Николай Зайчев общината ще закупи две помещения, които се намират на партерния етаж на кметство Радилово, където ще бъдат преместени услугите, които кметството предлага. От години жителите на селото се надяват да имат лесен достъп до тях. С осигуряването на необходимите 32 000 лв. за закупуването на двете помещения и още 25 000 лв. за техния ремонт, мечтата на радиловци ще се сбъдне. От тяхно име пред Общинския съвет кметът на Радилово Благой Харизанов благодари, както на общинския кмет, така и на общинските съветници, които подкрепиха бюджета.

В бюджета са предвидени средства и за с. Капитан Димитриево. Със постъпленията от планирана продажба на сграда в селото и дофинансиране от общинския бюджет ще бъде ремонтирана ул. „Ал. Стамболийски“. Бюджетът осигурява средства и за ремонт на покрива на училищния салон. Кметът на селото Иван Златинов изтъкна, че и тази година са заложили важни за населеното място дейности. ■

ПОМОГНЕТЕ ЗА ЛЕЧЕНИЕТО НА ДИМИТЪР СТОЕВ ОТ БАЛЧИШКОТО СЕЛО ОБРОЧИЩЕ

Ако желаете да помогнете, трябва да изпратите дарителски SMS с текст на латиница DMS DIMITAR на номер 17 777. Това могат да направят абонати на Telenor, VIVACOM и A1.

Димитър Стоев е на 33 години. През 2014 година получава тежка травма на четвърти шиен прешлен при гмуркане в морето във Франция. Следва мигновена парализа и загуба на съзнание. Събужда се няколко дни по-късно в болница, парализиран и без спомени за случилото се. Интензивното му лечение продължава около месец, след което е настанен в рехабилитационен център, където прекарва около 7 месеца. За това време претърпява още няколко операции. Успява да се раздвижи леко, но като цяло остава парализиран. При връщането му в България става ясно, че тук няма центрове за хора в неговото състояние и започва да търси възможности за лечение в чужбина. Единствените предложения, които получава, са за лечение със стволови клетки. Клиника AIMIS в Кипър дава оферта за оперативно лечение и вливане на стволови клетки на стойност 60 000 евро. От Министерство на здравеопазването е получен отказ за финансиране на лечението, поради което стартира дарителска кампания. ■

НОВ СОЦИАЛЕН ПРОЕКТ В ПЛОВДИВ

Създаване на „Дневен център за подкрепа на лица с увреждания, включително с тежки множествени увреждания“ е новият проект на Община Пловдив. През януари бе направена символична първа копка от специалния гост на събитието Георги Тютюков – зам. кмет на града в ресор „Спорт, младежки дейности и социална политика.“ Той подчерта, че община Пловдив е първата администрация, която подписва договор за изграждане на такъв дневен център. В него ще се осигурява заместваща грижа до 14 дни в годината на нуждаещи се лица с увреждания, така също и към семейства, полагащи трайни домашни грижи за тях. Потребителите му ще получават дневни и почасови услуги за рехабилитация, занимания в творческо ателие и арт терапия. Предвижда се 90 лица да са бенефициентите на услу- ▶

► гите на дневния център. Проектът ще се изпълни в сградата на първото сиропиталище в Пловдив, в него ще се предлагат три нови услуги, финансирането е от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ на обща стойност 993 762 лева, като от тях над 840 хил. е еврофинансиране и близо 150 хил. от националния бюджет. Очакван срок за приключването на ремонта е в края на 2020 г.

На официална церемония бяха връчени призове „Доброволец на годината“, а носители в категорията „Лидер с кауза“ станаха зам. кметът на община Пловдив г-н Георги Тютюков и г-жа Веселина Ботева – Директор на Дирекция „Социална политика“ при община Пловдив. Отличията са за постиженията в професионалната дейност, като чрез своята работа и съпричастност те помагат за социалното развитие и подобряване благосъстоянието на деца в риск и семейства в неравностойно положение. Да им е честито! ■

МИНИСТЪР ПЕТКОВ: КАЧЕСТВОТО НА УСЛУГИТЕ В ДОМОВЕТЕ ЗА СТАРИ ХОРА ЩЕ СЕ ПОДОБРЯВА

Реформата в областта на социалните услуги предвижда домовете за стари хора да продължат да съществуват като предоставящи резидентна грижа за възрастни хора в надтрудоспособна възраст. Това каза министърът на труда и социалната политика Бисер Петков пред медии във Велинград, където посети Дом за стари хора.

Той подчерта, че реформата предвижда постепенно да се закриват институциите за пълнолетни лица с умствена изостаналост и психични разстройства. Домовете за стари хора, които към момента са 82 в страната и се финансират от държавата годишно с над 50 млн. лв., ще се реформират в съответствие със стандартите за качеството на тази услуга, които ще се определят в отделна Наредба.

Целта е всички домове за стари хора да отговарят на определени стандарти и качеството на техните услуги да се повиши. Предвижда се създаването и на Агенция за качеството на социалните услуги, която ще лицензира доставчиците на социалните услуги и ще осъществява контрол за спазването на стандартите, коментира министър Петков.

Той обясни, че запазването на съществуващите домове за стари хора е регламентирано в проекта на Закон за социалните услуги. Законът отделя социалните услуги от социалното подпомагане, където в момента са регламентирани, като инструмент за подобряване качеството на живот на хората и по нов начин регламентира достъпа до тях, тяхното планиране, финансиране и предоставяне. ■

27 ФЕВРУАРИ - СВЕТОВЕН ДЕН НА НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

ПАРТНЬОРСКИ ИНИЦИАТИВИ

Изявление по случай Световния ден на неправителствени организации на Федерика Могерини, Вице-Президент на Европейската комисия и Върховен представител на Европейския съюз по въпросите на външните работи и политиката на сигурност:

„На Световния ден на неправителствените организации ние празнуваме забележителната роля на гражданското общество за съблюдаване на основните човешки права и това никога да не бъде изоставен.“

Световният ден на неправителствените организации се отбелязва ежегодно на 27 февруари. Официално обявен от 12-те страни-членки на IX Форум на НПО на Балтийско море през 2010 г., от 2014 г. денят е официално обявен за Световен ден на НПО от ООН, ЕС и международните организации. От тогава всяка година Световният ден на НПО събира поддръжници на активното гражданско участие, правителствени и международни лидери, представители на корпоративно отговорния бизнес, на общности и експерти за споделяне на информация и опит. Денят цели да разшири разбирането за ролята и въздействието на неправителствените организации за подобряване на живота на хората и съблюдаване на техните права. Целта на този ден е и да вдъхнови хората да се ангажират по-активно в граждански инициативи и проекти и да насърчи сътрудничеството между гражданските организации, бизнеса и управлението. Универсалният лозунг на Световния ден на неправителствените организации е „Празнувайте, чествайте и си сътрудничете“. Между 2010 и 2018 г. този ден е честван в 89 страни на 6 континента.

**Поетът Георги
Драмбозов прочете
свое стихотворение,
посветено на
Международния ден
на жените 8 март**

На Световния ден на неправоителствените организации фондация „Очи на четири лапи“ и Народно читалище „Св. Св. Кирил и Методий - 1924“ представиха един нов проект за принос на гражданското общество за спазване на основните човешки права - започналият в края на 2018 г. международен проект ВИБИ-ЕН (съкращение на „Образователна мрежа за жертвите на насилие“), подкрепен финансово от Европейската комисия чрез програма „Права, равенство и гражданство“ (REC). Проектът се фокусира върху подкрепа на една от най-уязвимите на насилие социални групи - жените с увреждания.

Той ще допринесе за подобряването на компетентността на професионалистите (от полицията, правораздаването, образованието, здравеопазването и социалните грижи), които установяват пръв контакт с жени в риск от или жертви на насилие, със специално фокусиране върху жени с увреждания. По този начин ще се помогне да се предотврати повторното им влизане в положение на жертви, ще се намалят стереотипите за възприемане на насилието над жени, ще се установят най-правилните процедури за действие при пръв контакт, ще се даде възможност на жените отрано да откриват насилието.

Проект ВИБИЕН иска да ангажира 500 професионалисти и 130 от управляващия състав на службите от различни институции, работещи по проблема на насилието над жени след преглед на досегашното им обучение по тематиката. В края на проекта ще се разработи и адаптира към местния контекст Сборник на най-добри обучителни пътеки с инструментариум за по-ефективно обучение и ще се развият модели за повишаване на компетентността на професионалистите, преносими и в други страни.

Хората с увреждания са 15% от световното население и повече от половината от тях са жени. Световни изследвания доказват и подчертават тяхната социална уязвимост.

Журналистът Ивайло Диманов разказа как неговата майка, която е човек с увреждане, е преживяла психически тормоз от своите съседи.

ВЪПРЕКИ СТРАШНАТА СИ ДИАГНОЗА ФУНДА МЮДЖЕ РЕШАВА ДА ДОКАЖЕ, ЧЕ НЕ Е ПО-РАЗЛИЧНА ОТ ОСТАНАЛИТЕ

Кремена ТОДОРОВА

90 дни из Европа на колело – това е историята на една холандска актриса с физическо увреждане, която решава да измине хиляди километри с велосипед. Но защо? Преди седем години в Истанбул една катастрофа променя до основи един живот. Тогава актрисата Фонда Мюдже чува тежката диагноза, че ще бъде прикована за инвалидния стол. „Имаше много трудни моменти, докато свикна с инвалидния стол – неподвижен си, не можеш да стоиш на крака, когато си ядосан и да танцуваш, когато си щастлив. Почивките се променят. А аз обичах активните почивки.“ И в това състояние опитах да направя всичко, което правех преди”, разказва Фонда. И точно преди седем години тя разбира, че животът не е свършил и че може да си го върне обратно с едно просто решение – да продължи с усмивка, както преди и, водена от желанието си като майка, да стигне до детето си. „Синът ми живее на третия етаж в Амстердам в собствен апартамент, а аз не мога да го посетя там, не мога да му сготвя, не мога да изчистя – това, което прави майката”, продължава разказа си актрисата. Жаждата за живот и силата на духа ѝ обаче взимат превес и така тя стига до идеята да покаже и докаже на света, че хората с физическо увреждане не са по-различни от останалите. „Исках да пътувам много, без да притеснявам мъжа ми да идва с мен. Той мрази карането на колело. И имах нужда от

- него само да ме сложи на колелото и да ми помогне да слеза от него. Понякога карам по 5 часа на ден”, допълва холандката. Така за 90 дни Фунда ще обиколи половин Европа на колело, за да предаде едно простичко послание: „Намерете силата, никога не се отказвайте. Животът си струва да се живее, но ако не си струва за вас, защото сте депресирани, тъжни, доритогоава нямате избор. Аз също няхах избор. Ако трябваше даястояция ден в моя стол-по-добре да бях умряла в катастрофата, защото така ти нямаш живот.” Почерпете и вие от силата и вдъхновението на Фунда.

Георги ДРАМБОЗОВ

ПРАВНУЧКАТА НА ЕВА

Жена с увреждания? ... Махам етикета —
рабиня Божия си, също като мен...

Родена, за да раждаш светци или поети,
да любиш и разлюбваш ти до сетния си ден.

Жена с увреждания?... Правнучка си на Ева,
създала всички нас в небесен необят,
Адам ти приласкаваш — и радостен, и гневен,
в Дървото на живота си най-дъхавият цвят.

Жена с увреждания? ... Прелестно създание,
което чака само ласкав мъжки зов —
къде сте днес, Адамовци — звани и призвани,
на колене да паднете пред нея от любов?

Жена с увреждания?... Няма етикети —
изпийте тази болка, дайте светлина!
Правнучката на Ева звезда е, да ни свети,
да носи гордо името, най-святото — Жена.

**21 март -
Световен ден
на поезията**

ДОКУМЕНТИ

ЕВРОПЕЙСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ(ЕИСК)

ПУБЛИКУВАМЕ СТАНОВИЩЕ НА СЕКЦИЯ

„ЗАЕТОСТ, СОЦИАЛНИ ВЪПРОСИ И ГРАЖДАНСТВО“

Продължение от бр. 2

1.19 ЕИСК се ангажира да даде пример като изпълни конкретни задължения, подчертани от Комитета за КПХУ на ООН, които трябва да бъдат изпълнени от институциите на ЕС като публична администрация, като гарантира, че неговите човешки ресурси, правата на членовете на ЕИСК и средствата за комуникация съответстват на КПХУ на ООН.

2. Въведение

2.1 ЕИСК приветства ЗН на Комитета на ООН за правата на хората с увреждания, тъй като те предоставят всеобхватна програма, с която ЕС да пренасочи изготвянето на политиката си съгласно подход към хората с увреждания, основаващ се на правата на човека.

2.2 ЕИСК припомня, че проектът за предложение за директива за равното третиране беше предоставен от ЕК преди сключването на КПХУ на ООН. Освен това в процеса на преговорите между Европейския парламент и Съвета на ЕС бяха внесени изменения, които не съответстват на задълженията, предвидени в КПХУ на ООН. Поради това ЕИСК отправя искане към ЕК да представи, в рамките на текущите междуинституционални преговори, предложение за изменение на проекта за директива, така че да съответства на КПХУ на ООН и, разбира се, на ЗН на основание увреждане и да включи забрана на множествена и междусекторна дискриминация и дискриминация по асоциация.

2.3 ЕИСК подчертава, че мерките за строги икономии оказаха отрицателно въздействие върху условията на живот на хората с увреждания и техните семейства. Икономическата криза увеличи бедността, изолацията, дискриминацията и неравнопоставеността до степен, при която в много държави членки става дума за криза на правата на човека и у много хора с увреждания останаха напълно незащитени. Поради това ЕИСК призовава ЕС да установи минимални равнища на социална закрила, с цел да се защитят правата на хората с увреждания и да им се осигури подходящ жизнен стандарт и социална закрила. Този механизъм би трябвало да бъде включен в процеса на европейския съместър.

2.4 Освен това Комитетът на ООН за правата на хората с увреждания препоръча ЕС да създаде всеобхватна стратегия за КПХУ на ООН, при- ►

- ложима към всички институции на ЕС и обезпечена с конкретни бюджетни средства, интегрирани в многогодишната финансова рамка. Ето защо ЕИСК счита, че е необходимо да се свика срещата на високо равнище на лидерите на институциите и органите на ЕС, за да се постави началото на процес на изготвяне и приемане на междуинституционална програма относно КПХУ на ООН с конкретни задачи за изпълнение, с цели, които трябва да бъдат постигнати. Във всеобхватната стратегия би трябвало да се определят отговорностите на всяка институция на ЕС за прилагането на Конвенцията.

2.5 Необходимо е ЕС да създаде един истински и смислен структуриран диалог с европейските представителни организации на хората с увреждания (ОХУ), чрез който да гарантира както способността им за ефективно и пълноценно участие в разработването на политиките и законодателството на ЕС, така и активното провеждане на кампании за застъпничество за правата на хората с увреждания. Освен това ЕС трябва да гарантира, че ОХУ имат финансовите възможности да подкрепят работата си. Следователно трябва да бъде определен конкретен бюджетен ред за изграждането на капацитет на ОХУ.

2.6 Цялостното и хоризонтално включване и прилагане на разпоредбите на КПХУ на ООН от ЕС, както и разработването на нова програма на ЕС за правата на хората с увреждания, изисква създаването на основана на участието рамка за управление и партньорство, чрез която всички основни участници и заинтересовани страни да имат възможност да участват пълноценно заедно с институциите на ЕС в изготвянето на политиката по приобщаващ начин.

2.7 Европейската комисия би трябвало да извърши незабавно и спешно преглед и анализ на пропуските във всички вътрешни и външни политики и програми на ЕС, за да гарантира, че те съответстват на разпоредбите на КПХУ. Освен това всички европейски глобални стратегии и политики трябва да съответстват на заключителните наблюдения, включително стратегията „Европа 2020“ и европейския семестър, европейския стълб на социалните права, Програмата на ООН за устойчиво развитие до 2030 г. и инструментите за финансиране, като например ЕСИФ.

2.8 От първостепенно значение е прилагането на ЗН от ЕС да бъде разгледано на най-високо политическо равнище. По-конкретно, Европейската комисия трябва да включи в работната си програма за 2017 г. инициатива за политика, специално насочена към тази цел. За пълното включване и интегриране на ЗН в политиките и програмите на ЕС Европейската комисия трябва да изготви всеобхватна стратегия за правата на хората с увреждания. ЕИСК призовава Европейската комисия в спешен порядък да постави началото на процес за постигане на всеобхватна стратегия за КПХУ с пълни консултации и участие на ОХУ. ►

ПУБЛИКУВАМЕ СТАНОВИЩЕ НА СЕКЦИЯ

„ЗАЕТОСТ, СОЦИАЛНИ ВЪПРОСИ И ГРАЖДАНСТВО“

2.9 През 2021 г. ще се обяви 10-та годишнина от сключването на Конвенцията от страна на ЕС. ЕИСК счита, че това ще бъде подходящ случай за отбелязването на втората Европейска година на хората с увреждания. ЕИСК отбелязва, че първата Европейска година на хората с увреждания беше организирана от ЕК през 2003 г. Ето защо ЕИСК предлага институциите на ЕС незабавно да започнат подготовка и да предприемат необходимите стъпки за обявяване на 2021 г. за втора Европейска година на правата на хората с увреждания.

3. Заключение на наблюдения — възможност за превръщане на ЕС в по-приобщаващо пространство за хората с увреждания.

3.1 Общи принципи и задължения (членове 1—4)

3.1.1 Въпреки че ЕС ратифицира КПХУ на ООН, все още не е предприел цялостен преглед на законодателството, политиките и програмите си. ЕИСК призовава ЕК да извърши спешно този преглед. Освен това ЕК следва да определи във всяка генерална дирекция координатор за КПХУ на ООН, който да изпълни тази задача.

3.1.2 ЕИСК изразява съжаление, че ЕС все още не е ратифицирал Факултативния протокол към Конвенцията. Поради това ЕИСК призовава ЕС незабавно да ратифицира Факултативния протокол, като по този начин хората с увреждания ще могат да подават жалби до Комитета на ООН за правата на хората с увреждания в случай на нарушаване на техните права, записани в Конвенцията.

3.1.3 Подходът към хората с увреждания от гледна точка на правата на човека следва да бъде изцяло възприет и интегриран в законодателството и изготвянето на политиките на ЕС. ЕИСК призовава правните служби на институциите на ЕС да извършат всеобхватно проучване на последиците за правната система на ЕС от ратифицирането на КПХУ на ООН, за да я поставят като подходяща рамка на законодателството и политиката. Правните служби на ЕС не отчитат в достатъчна степен задълженията на ЕС по КПХУ на ООН.

3.1.4 ЕИСК призовава генералния секретар на ЕК да преразгледа насоките за оценката на въздействието и да ги промени, така че да включват по-подробен списък от проблеми и въпроси, които да позволят по-добре да се оцени съответствието с Конвенцията.

3.1.5 Комитетът на ООН за правата на хората с увреждания поиска от ЕС да представи преглед на декларацията за компетентност и списъка от инструменти към нея до септември 2016 г., предвид цялостната визия, определена в точка 17 от неговите заключителни наблюдения. реразглеждането на декларацията би трябвало да се извършва поне

► веднъж на мандат.

3.2 Специфични права (членове 5—30)

3.2.1 ЕК не е създала стратегия на ЕС за недопускане на дискриминация и за равнопоставеност на хората с увреждания, в съответствие с разпоредбите на Конвенцията на ООН и заключителните наблюдения, и поради това ЕИСК призовава Комисията да предприеме незабавни действия по отношение на хоризонталната директива за равно третиране (вж. параграф 2.2), както и да пристъпи към преразглеждане на Директива 2000/78/ЕО за равно третиране в областта на заетостта.

3.2.2 ЕК следва да включи в политиката си за равенството между половете и аспекта, свързан с жените и момичетата с увреждания, като вземе предвид събраните данни от Европейския институт за равенство между половете. Освен това правата на жените и момичетата с увреждания следва да бъдат включени изцяло и в стратегическия ангажимент на ЕК за равенство между половете за периода 2016—2019 г. и законодателната работа и работата по политиките за равновесие между професионалния и личния живот. ЕИСК призовава ЕС спешно да ратифицира Истанбулската конвенция на Съвета на Европа.

3.2.3 В обновената програма на ЕС за правата на детето ЕС трябва да включи и интегрира всеобхватна стратегия, основана на правата, за правата на момичетата и момчетата с увреждания, както и да включи правата на децата с увреждания в политиката на ЕС за хората с увреждания. в процеса на вземане на решения в съответствие с член 4.3 от КПХУ на ООН. Децата с увреждания и техните семейства също би трябвало да бъдат включени в процеса на авземане на решения в съответствие с член 4.3 от КПХУ на ООН.

3.2.4 ЕС следва също да отчита специфичното положение на младите хора с увреждания, както и фактът, че те често са изправени пред множество форми на дискриминация в своето ежедневие, по-специално по отношение на равните възможности за младите хора на пазара на труда и активното участие на младите хора с увреждания в обществото като цяло. По тази причина ЕС би трябвало да извърши оценка на конкретното положение на живеещите в ЕС млади хора с увреждания и да предложи подходящи подобрения. Освен това ЕС би трябвало да гарантира, че тази перспектива е включена в следващата стратегия на ЕС за младежта.

3.2.5 ЕС следва да организира и проведе всеобхватна кампания за повишаване на осведомеността относно Конвенцията в сътрудничество със обществените медии (включително със социалните медии), за да води борба с предразсъдъците по отношение на хората с увреждания. От решаващо значение е в тази кампания да участват самите хора с увреждания, посредством своите представителни организации.

СЛЕДВА

ПЛОВДИВ ЕВРОПЕЙСКА СТОЛИЦА НА КУЛТУРАТА

СЪБИТИЯТА, КОИТО МОЖЕТЕ ДА ПОСЕТИТЕ ДОКРАЯ НА 2019 Г.

Януари – април 2019 г. Главната пешеходна улица

ИЗКУСТВОТО НА СВОБОДАТА – от Берлинската стена до уличното изкуство

По повод 30-годишнината от падането на Берлинската стена, която се отбелязва през 2019 г., в Пловдив гостува единствената пътуваща колекция от оригинални фрагменти от Берлинската стена. Тя представя предшественици на Берлинското улично изкуство от 80-те години на XX век и съвременни стрийт-артисти (улични артисти). Включни са творби на емблематични художници, творили по Берлинската стена, като Тиери Ноар, Кристоф-Еманюел Буше, Киди Ситни, Индиано Хайнц Куздас и Петер Унзикер, както и произведения на международно признати улични артисти като Джеф Аерозол (Франция), Борондо (Испания), С215 (Франция) Джон Краш Матос (САЩ), ДАлийст (Китай), Фейт47 (Южна Африка), Джими Си (Австралия), Л7М (Бразилия), Рън (Италия), 1Ъп (Германия), и Джон Долан (Великобритания). Изложбеният проект е съпътстван от прожекции на повече от 30 късометражни филми, документални фотографии, туристически турове по „стената“, политически дебати, срещи с някои от авторите, концерти. Наред с произведения на изкуството, изложбата включва три автомобила „Трабант“, изрисувани от Тиери Ноар, Кристоф Еманюел Буше, Киди Ситни. Колекцията е създадена от известния френски куратор Силвестър Верже. Изложбеният проект се осъществява от „Пловдив 2019“ в партньорство с Френски институт България.

14 юни – 31 юли 2019 г. Античен театър

Вълнуващи спектакли в пространството с вековни културни пластове. Това е основата на мащабния музикален фестивал „Opera Open“. През 2019 г. фестивалът ще представи 10 спектакъла в горепосочения период. Акценти в програмата са откриване с премиера на „Орфей и Евридика“ – спектакъл на водещия оперен режисьор Стефано Пода, мащабна коопroduкция с Театро „Реджо ди Парма“ – Верди фестивал и балетен спектакъл със солисти от Балшой театър. Във фестивала ще вземат участие све-

- ▶ товноизвестни оперни изпълнители и диригенти от Европа, САЩ, Азия, както и български певци и музиканти. Подготвя се съпътстваща LIGHT програма с концерти и музикални шоу формати, както и продължение „НА БИС“ с най-доброто от фестивала през август и септември, отново в Античния театър.

„Opera open“ се осъществява от Държавна опера - Пловдив

1 – 31 юли 2019 г.

„ЛЯТНО КИНО В ПАРКА“, Цар Симеоновата градина, хълмовете, гребната база, река Марица, квартали

„Лятно кино в парка“ води едно от най-популярните и обичани изкуства директно на местата за почивка в Пловдив. Парковете и зелените зони в града се превръщат в киносалони на открито. След като събра стотици почитатели с първото си издание, фестивалът за лятно кино продължава да расте. Под призива „Носете си нещо за сядане!“ пловдивчани ще се съберат отново заедно, за да се насладят на богатата програма от европейски и български филми, както и гостуващи, специално за сбитието популярни звезди.

Лятно кино в парка се организира от „B2B“.

Септември 2019 г. Центъра на града

MOOD FOR FOOD

През септември 2019 г. този празник на храната в центъра на Пловдив ще се проведе за втори път. Ще има тематични лекции и работилници, насочени към хора с отношение към градския начин на живот; ресторанти и заведения в Пловдив с емблематично меню; местни и регионални производители; стартиращи иновативни компании в областта на храненето; био-и локални храни, продукти и напитки.

„Mood for Food“ е проект на „Ол Ченълс Комюникейшън“

Проектът се осъществява целогодишно

ФОРУМ 2019-02-08

„Форум 2019“ е ключов проект и акцент в програмата на Пловдив „Европейска столица на културата (ЕСК)2019“. Това е образователна платформа, обхващаща информационни семинари, лекции и срещи, с цел създаване на партньорски мрежи за засилване на равнището на осведоменост, изграждане и развитие на капацитет и публики, създаване на основа за успешната реализация на проект ЕСК. Темите на „Форум 2019“ се фокусират върху основните проблеми, свързани с реализацията на проекта и целта им е да предизвикат, професионални дискусии, обмен на опит и знания и обратна връзка по различни теми от културния сектор.

► ПЛОВДИВ ЕВРОПЕЙСКА СТОЛИЦА НА КУЛТУРАТА

Основната цел на платформата е създаването и развиването на мрежи и партньорства. През 2018 г. обхватът на обученията се разширява и към работа с дигитални медии в изкуствата. Някои от срещите от серията „Форум 2019“ през тази година са планирани специално с фокус върху натрупване на определени умения в сферата на интерактивното обучение и създаването на специални програми за деца в културните институции. Годината на титлата е и година на равностметки за процеса на подготовка, които се организират отново на платформата на проекта „Форум 2019“.

„Форум 2019“ е проект на „Пловдив 2019 в партньорство с културни организации от България и чужбина. ■

ПРОЕКТЪТ „ЕУРОПА В КАПКИ ПОВИИ“

изпълва ежедневието ни с поетичност. Графити с откъси от текстове на песни са изрисувани на различни места в града. Особено то е, че са изработени по специална технология - виждат се само, когато завали дъжд или бъдат намокрени. Методът е екологичен и не замърсява околната среда. Надписите изчезват от само себе си до 8 седмици. До момента с тази технология са осъществени проекти в Америка и Австралия.

Графичното изпълнение на проекта е поверено на художничката Симона Кожухарова, а екип от пловдивски артисти, начело с графити-майстора Димитър Механджийски – Stern, осъществява логистиката и полагането на надписите... ■

ДОКТОРИТЕ ПОДАРИХА ШЛАГЕР НА ПЛОВДИВ

Култовата пловдивска рок банда „Докторите“ откри заветната 2019 година с шлагер, посветен на Европейската столица на културата. Песента „Този вечен град“ бе изпята за първи път на концерт в Капана и в самия край на откриващия уикенд.

В групата свирят няколко известни лекари – Иван Султанов, зъболекарят Емилиян Станков, барабанистът и хирург Иван Бъчваров, инж. Иван Русев, китаристът Стоян Русев и учителят по музика Веселин Иванов. Автор на текста е Емилиян Станков, а аранжиментът е дело на Диана Комитова. Парчето звучи и ще звучи на много от проявите на Европейската столица на културата. В песента се казва: „Когато гледам как стрелките гонят тоя златен ден и вехне всеки цвят в лехите, от залез осребрен. Но нищо, че на твоя чар и лято им предстои да прецъфтят и те, но не тъжи, сега сме тук, сега сме заедно с теб. Ние сме тук напук на дните – солта на таз земя. И носим те в сърцата и в душите до края на света. Ние сме тук напук на дните - духът на този град. И носим те в сърцата и душите до края на света. Пловдив е в нас. В този вечен град времето не спира. Този град е свят, където и да се намирате”.

МАТЕРА - ДРУГАТА ЕВРОПЕЙСКА СТОЛИЦА НА КУЛТУРАТА

Програмата за Матера разглежда социалното и културното приобщаване и съвместните иновации. По-важните събития включват съвременен поглед върху историята и подземната архитектура, пътешествие през артистичното минало на Базилката и Апулия, и изложба за централната роля на математиката в работата на хората на изкуството през вековете.

ЕСЕННО-ЗИМЕН ПОЛЪХ ОТ ШУМЕН

Мария КОНСТАНТИНОВА

Продължение от бр. 2

ЗА ЕДНА ДЕВОЙКА, ЗА ПЪТЯ КЪМ СЦЕНАТА

Тя е на 20 години. От Варна е. Името ѝ е Моника, Моника Йотова. Певица е, впечатлява с гласа и изпълнението си на песни в различни жанрове — оперни, естрадни, народни. Казват, че жените с името Моника упорито и настойчиво вървят към целите си. Моника има цел — да стъпи на голямата сцена.

Пее от малка

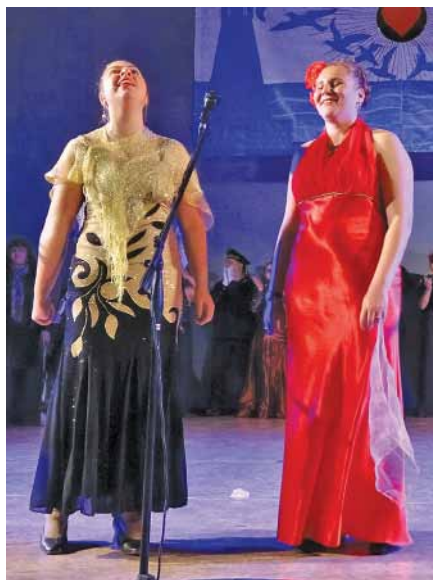
Искала да стане певица, да се изявява. Но в жестока катастрофа губи родителите си и по-голямата си сестра... Месеци наред малката Моника била в „будна“ кома в детската реанимация на болница „Пирогов“. Контузии, разкъсвания, счупвания ..., тежки операции... Но момичето излязло от комата. Започнала дълга, трудна и продължителна борба за живота ѝ, за възстановяването ѝ...

Годините минавали. Пораснала. Мечтаела да тича, да скача, да танцува. Продължавала с пеенето.

Скоро ще се дипломира в хуманитарна гимназия. Не спира да живее с музиката. „Тя ме спасява. Слушам всичко. Как искам да стъпя на здравата сцена. Един път ми се случи - пях на огромния подиум на зала „Арена Армеец“ в София песента за Дельо хайдутин. Бях на една сцена с Валя Балканска и прекрасните гайдари. Бях щастлива - сбъдна се една от големите ми мечти...

Откъде познавам Моника

- От конкурса „Неоткрити, скрити надежди“ през септември 2018-а на шуменското Сдружение „Сияйна зора“, чийто домакин беше Приморско. Младата певица се представи с песента на Андреа Бочели – „Time To Say Goodbye“. След изпълнението ѝ - секунди тишина, последвани от бурните аплодисменти на публиката. Втората ни среща беше през ноември в Шумен - на галаконцерта на лауреатите от

конкурса в крайморския ни град. Тогава и разговаряхме. Щастлива съм, че съм на сцената на културните прояви на „Сияйна зора“. Запознах се с прекрасни млади хора, които участват в различни конкурси и концерти и които показват, че ги има. Помагам им, а на мен помага психоложката Роси Проданова.

Имаш ли любими изпълнители?

- О, да! Обожавам Андреа Бочели. Възхищавам се на Райна Кабаиванска. Любима ми е ролята ѝ на Виолета от операта „Травиата“ на Верди. Обичам да слушам „Аве Мария“, Павароти, Карузо, Бочели... Никога не съм се срещала с Райна Кабаиванска, нито с Андреа Бочели. Но съм се срещала с естрадните ни звезди Лили Иванова и Георги Христов. Приятно ми е да пея български и чуждестранни песни – народни, естрадни, оперни.

Като каза народни, си спомних как тя и нейната съгражданка Велислава Станева, изпяха на шуменската сцена в дует прекрасната българска народна песен „Лале ли си, зюмбюл ли си...“.

Моника Йотова иска да помага на хората с увреждания, да изнася концерти, да участва в благотворителни прояви. Желанието ѝ е да стане част от оперен спектакъл. Животът е пред нея, сигурно ще дойде денят, когато ще я видим на голямата сцена.

Ето пожеланието ѝ към читателите на сп. „Кураж“: Тези, които се занимават с музика, да не се предават. Да са смели, да са борбени и да не изоставят мечтите си. Защото, който се откаже, се проваля!

В разговора се включи

Росица Проданова, психолог от Дневен център „Ривиера“ за възрастни хора с ментални увреждания във Варна, която помага на Моника Йотова.

- Когато срещнах и за първи път чух Моника да пее – беше песента „Русинка“, се разплаках. Начинът, по който я изпълни, ме трогна. След това подготви песента на Андреа Бочели. Не можех да повярвам на ушите си – какъв глас имаше това момиче. И реших – да участва в конкурса „Неоткрити, скрити надежди“ в Приморско. Там сцената беше само нейна. Знаех, че присъствието ѝ ще има смисъл, въпреки трудностите, които имахме. Когато Моника запя, всичко притихна. Казах си – от този момент, когато има възможност да излиза на сцена, ще бъде там. Всяка нейна изява връща вярата ѝ, че не е сама. До нея съм. Докато сме заедно, ще я подкрепям доколкото мога, за да сбъдне мечтите си.

Мечтата ми за нея е да продължи образованието си. Завършва средно. Ще продължим нататък.

Мисля, че мястото ѝ е в музикалната академия. ■

СПОДЕЛЕНО ОТ ДВАМА МЛАДИ МЪЖЕ

Винаги си казвам, че няма случайности. В Шумен - на галаконцерта на лауреатите от конкурса в Приморско'2018-а на „Сдружение „Сияйна зора”, се запознах с двама млади мъже – Звезделин Георгиев и Асен Викторов. „Помагаме на кръстниците си”, ми казаха. „Кръстници? Кой са те?”, ги попитах. Усмивнати, назоваха имената им – „Денка и Даниел Стоянови и Валя от Сдружение „Сияйна зора”. Не съм любопитна, но младите мъже ме заинтригуваха. Заговорих ги. Ще разкажа за тях накратко и това, което те споделиха.

Звезделин е на 45 години, а Асен – на 42. От години живеят в Дома за възрастни с интелектуална изостаналост в с. Лозево. Приятели са. „Като братя сме” – казват, – „подкрепяме се!”. Звезделин обича да се занимава с градинката на Дома,

почитува я, седи нещо. Заедно се грижат за стаята, в която живеят. Помагат в дома. Казват, „това е работата ни”. Правят всичко, каквото им кажат и е необходимо. До готвачките и домакинята са при необходимост. Но всеки си има любимо занимание. За Звезделин е градинарството, а за Асен – автомонтьорството. Има и хоби – реди пъзели.

- Помагате на Сдружение „Сияйна зора”. Защо? – ги попитах.

- Да – бяха единомисленици. - На всички прояви сме и двамата. Защото Денка, Дидо (Даниел Стоянов) и Валя от Сдружението са ни кръстници. На 6 май – Гергьовден, през 1997 г., ни кръстиха. Радваме се, че ги имаме. Добри

приятели сме...

И зведнъж скочиха. Видяха, че в залата има нужда от помощ. Едва успях да ги попитам за какво мечтаят.

Звезделин: Искам двамата с Асен да имаме защитено жилище, за да си живеем там, както

хората си живеят в къщички и ние така, да си имаме наш дом- обзаведен с печка, пералня, сушилня, баня, да ни е уютно. Да е моят дом, нашият дом.

Асен: Мечтая да си намеря работа, да се реализирам сред хората, да поправам коли, да съм автомонтьор.

В крачка добавиха още няколко думи:

Звезделин: Човек трябва да е силен, да има кураж и да не се отчайва. Отчаянието само пречи.

Асен: Да няма стрес, да живеем спокойно – това искам. Ние сме приятели, като братя сме, заедно винаги и в нужда. Затова искаме да имаме свой дом!...

И забързаха към залата... ■

ПРИВЪРЗАНОСТТА-ДАВАЩА И ВЗЕМАЩА

Росица ТОМОВА

Привързваш се към мама и татко, баба и дядо, към близки. Всеки ден ти растеш, обграден от техните грижи, обич и всеотдайност. Дават ти частица по частица от живота и от себе си - получаваш всичко, което пожелаеш, дори когато е трудно постижимо. Тяхната привързаност се превръща в сила и смисъл, ти чувстваш нейното присъствие в различни посоки и измерения - видимо и невидимо, материално и духовно. Тези наши родители със своята неизмерима привързаност дават и дават до безкрайност. Дори понякога с риск да приемаме тази тяхна привързаност като бреме и неприятно присъствие. И тогава, забравили вече колко много ни е дала тяхната привързаност и колко ние сме взели от нея, тя се превръща в сблъсък между доброто, човешкото и извисеното, с неблагодарността. И тогава какво? Остават онези с ограбените души, които заради своята привързаност само са давали и давали...Остават и другите, изпълнени с егоизма, безверието и алчността, които само са вземали. Защо? Какво е онова, което толкова коварно се вмъква между нас и ни пречи да отговаряме на доброто с добро, на красивото с красиво. Кое ни прави толкова нещастни, когато разбираме, че сме били само използвани и докрай нашата привързаност е била само даваща? Защото, за да има равновесие между привързаността - даваща и вземаща, трябва ние, хората, да бъдем разкрепостени от алчността, грубостта, лицемерието и подлостта. Защото трябва дълбоко и истински да носим у себе си Христовите послания, примерите на истинските Човеци, дали всичко от себе си, дори и живота си, само защото са носили изчистено и осъзнато привързаността!

Нима може да има устрем към възвишеното и истинското, без да сме скътали завинаги привързаността като смисъл, сполука и победа! И тази привързаност - осветена и осъзната, стихийна и спокойна, тиха и шумна, властна и нежна, но чиста и красива ще налага у нас младите, стремящи се към новото, демократичното и мечтаното - привързаността като даваща и вземаща. Тя е нещо, без което не може да съществува уханието на любовта - най-висшето, най-желаното, най-красивото и животворно чувство!

Привързаността - даваща и вземаща, без корист, без страдание, без унижение. Такава я искам аз, младият човек. И такава ще се стремя да я изградя у себе си със сияещи очертания, като мое съществуване и пример! Да даваш и вземаш! Да вземаш и даваш! Да оставиш и след себе си онова неустойимото. ■

КОРАВА ЖЕНА

Милка СТЕФАНОВА

Кераца израсна в бедно семейство. Едната ръка на майка ѝ беше саката и много от женската работа не можеше да я върши. Затова баба ѝ от малака я научи да преде, да плете и тъче. Това удивляваше махленската женурия: "Мърей, да се неначуудиш, че хубаво преде, пустата ѝ Кераца!" А Кераца се изпълваше с особена гордост и самочувствие.

Когато завърши прогимназия, чичо ѝ и стринка ѝ, която беше милостлива и добродетелна жена, я взеха в столицата и я записаха да продължи образованието си в професионално училище. Но като го завърши Кераца се установи в близкия до селото ѝ град, където имаше промишлен комбинат и можеше да прилага наученото. Една от колежките ѝ я сватоса за брат си. И когато младите си отидоха, за да се запознае зетят с тъста и тъща си, махленските женурия заговориха: „Да ѝ се ненавиди на Кераца, такова едро и хубаво момче да вземе!“

Само че много хубаво не е на хубаво – казват старите хора.

Роди първородни си син Кераца и взе, че напусна производството и стана санитарка в болницата. Но свекърва ѝ, вдовица, все намираше от какво да недоволства. И Кераца неочаквано се разболя от срамна болест. Не по нейна вина – хубавият ѝ мъж я беше заразил. Заради детето си тя преглътна тоя срам. Нещо повече – зачена и роди дъщеря.

Не може обаче да преглътне подозрението, че мъжът ѝ изневерява и с майка си – след едно нощно дежурство ги завари разсъблечени, потни и разгорещени...

Разведе се. И за да издържа двете си деца, които прибра при себе си, напусна болницата и започна работа в БДЖ. Нощем будуваше, за да събужда навреме машинистите и да им приготвя кафе. Заплатата ѝ беше сравнително добра – купи си гарсонiera, даде хляб в ръцете на сина си, а дъщеря ѝ завърши само основно образование при майка ѝ и баща ѝ на село.

Но нова беда я сполетя: откриха ѝ рак на гърдата и я оперираха. След дългите години в БДЖ я пенсионираха по болест...

Ожени и сина, и дъщерята. Дойдоха на бял свят внучета. И за да им помага, за да е полезна, Кераца захвана бизнес: купи на старо кола, нае шофьор и започна да купува от близкия

► Димитровград стока, главно дрехи – и да ги продава на село. Почина майка ѝ, след няколко години се спомина и баща ѝ. Къщата им опустя, разграбиха я цигани. Ох, никак не ѝ беше леко на Кераца! Крепеше я бизнесът – десетилетие и половина. Хората от селото се затрудняваха да пътуват и пазаруват от града, а Кераца ги облекчаваше и с поръчана от тях стока.

Обаче откриха рак и на другата ѝ гърда. Отрязаха и нея... Но жената пак не се предаде! Като се пооправи след операцията, продължи бизнеса си. ■

ПЕТИЯТ МЕЖДУНАРОДЕН ФОРУМ „БЪЛГАРСКО НАСЛЕДСТВО“

ще се проведе в Балчик от 29 до 31 август 2019 г.

Заявки за участие се приемат до 31 май 2019 г. на

електронната поща на форума

bgnasledstvo@abv.bg

Заявките са със свободен текст и трябва да съдържат:

име на ансамбъла, кого представляват, колко човека са,

кой е ръководителят с име и телефон,

също и имейл за връзка.

[МАРУСЯ КОСТОВА](#)

СБП, АХУ, Община Лом, Дружество „Будители“ в област Монтана Обявяват първи национален поетичен конкурс за хора с увреждания **„ОГЪРЛИЦА ОТ РАЗЛОМЕНИ СЛОВА“**

Могат да участват автори от цяла България и живеещи в чужбина, навършили 18 години с до три стихотворения - непубликувани. Няма ограничения в тематиката, формата и размера на творбите. Срок - 1 май 2019 г.

Творбите се изпращат на e-mail адрес: vreme@mail.bg като се посочват две имена или псевдоним, точен адрес и телефон за контакт. Жури от СБП ще оцени творбите и ще излъчи автори за:

I награда - 250 лв. II награда - 150 лв; III награда - 100 лв

Две поощрителни награди - за най-млад (35 г) и най-възрастен участник; награда за най-активно участие на регионален клуб на хората с увреждания. Отчитане на резултатите - 24 май в Лом.

За контакт и допълнителна информация: посочения e-mail адрес или на телефон 0885 271077 и 0899492414..

НЕОЧАКВАН 8 МАРТ

Стефан СТОЙЧЕВ

На 7 март случайно срещнах първата си любов Виолета. Не бяхме се виждали повече от 20 години, а вече приближавахме 70. Бяхме явно развълнувани от срещата. Бързаше за някъде и ме помоли на другия ден да отпразнуваме 8 март заедно с нейна приятелка в известен ресторант. И се разделихме. Бях много изненадан, че сегашната ми приятелка ме покани за празника в същия ресторант. Е, какво пък - случайност. Така ще отдам уважението си и на двете. В уречения час бях на мястото на срещата с два букета от рози. На вратата спрях, бях изненадан от това, което видях. Първата и последната ми любов седяха заедно на една маса и чакаха... мене. Отидох при тях, поднесох цветята, разцелувах ги, седнах и малко сконфузен разбрах, че са приятелки отдавна. Оказа се, че едната искала да покаже първата си любов, а другата последната. И двете успяха. Ех, какъв чудесен 8 март! ■

Ангел НИКОЛОВ

СЪДБА

*Беше в живота непобедена,
затова я избраха за мишена.*

МНЕНИЕ

*Най-лесно се дава обещание
за каквото и да е незнание.*

ПОНЯКОГА

*И на лъжата порастват
крилете,
когато я поливат като цвете.*

ПРАВИЛО

*Само с благородни цели
не се печели.*

НАПОМНЯНЕ

*Задават ли грешни въпроси
може да останете голи и боси.*

САМОМНИТЕЛЕН

*Със своето самодоволство
се радва на охолство.*

ЖИТЕЙСКО

*Добрите човешки обноси
са на собствени разноски.*

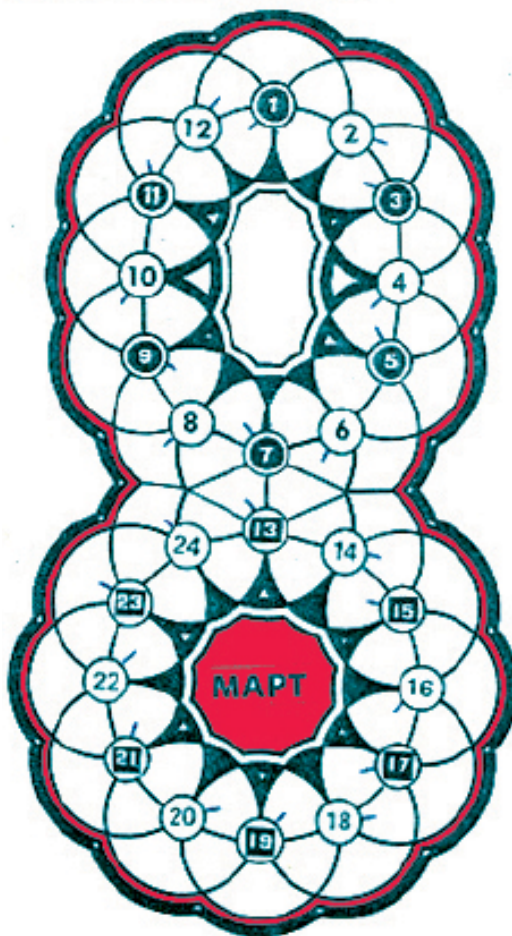
ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ

*Тръгнеш ли към върха напред
мисли, че ще имаш врагове
навред. ■*

КРЪГОСЛОВИЦА

Иван МАНЧЕВ

От клетките с чертичка по посока на часовниковата стрелка: 1. Героиня на Островски от комедията "Бедността не е порок". 2. Наша поп фолк певица. 3. Подобен на цигулка музикален инструмент. 4. Тропическо дърво с вечнозелени листа. 5. Дворец. 6. Теснопола дреха от радомирско. 7. Наша детска писателка (1920 – 2013 г.) - "Бели лястовички". 8. Основен литературен род. 9. Наша фирма за парфюмерия. 10. Тъкан с преплетени и завързани нишки с големи отвори. 11. Найвисок връх в Златишко-Тетевенския дял на Стара планина. 12. Известна наша състезателка по художествена гимнастика от близкото минало.

13. Жената на Хр. Ботев. 14. Циркова площадка. 15. Вид радиолокатор. 16. Национален музей за живопис и скулптура в Мадрид. 17. Серия американски космически кораби. 18. Сутринни и вечерни изпарения при хубаво време. 19. Индийски физик (1888-1970). 20. Точка на небесната сфера, противоположна на Зенита. 21. Героиня на Д. Димов от романа "Тютюн". 22. Римска богиня на лова и горите. 23. Последният период от мезозойската ера (геология). 24. Малък кораб за пътуване на къси разстояния.

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БР. 1

ПИРАМИДА

1. М. 2. Ам. 3. Ама. 4. Кама. 5. Макар. 6. Макара. 7. Караман.
8. „Маракана“ 9. Ана Карима.

МАРТ

ПАМЕТА НА БЪЛГАРИЯ

•01. - 140 г. от рождението на Александър Стамболийски, български политик и държавник, министър-председател (1879 – 1923)

•01. - 120 г. от рождението на Панчо Владигеров, български композитор и диригент (1899 – 1978)

•08. - 155 г. от излизането на бр. 1 на в. „Будущност“ в Букурещ, редактиран от Георги С. Раковски, 1864г.

•25. - 85 г. от рождението на Христо Фотев, български поет (1934 – 2002)

•30. 140 г. от рождението на Стефан Л. Костов, български драматург (1879 – 1939)

•28. - 90 г. от рождението на Вера Мутафчиева, български писател и историк, член на Българска академия на науките (1929 – 2009)